

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060102

DOM
2015-04-09
Stockholm

Mål nr
P 5580-14

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2014-06-02 i mål P 547-14, se bilaga

KLAGANDE

Stockholms kommun
105 35 Stockholm

Ombud: Stadsadvokaten E G

MOTPARTER

1. Förbundet för Ekoparken
c/o R M

2. Föreningen för Gustavianska Parken
c/o G B

3. Haga-Brunnsvikens vänner
c/o M A L B

4. L E Gräv & Transport AB

Ombud: T E

SAKEN

Detaljplan för Albano och Norra Djurgården 2:2 m.fl. i Stockholms kommun

Dok.Id 1201610

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Med ändring av punkten 2 i mark- och miljödomstolens dom fastställer Mark- och miljööverdomstolen Kommunfullmäktiges i Stockholms kommun beslut den 17 december 2012, § 20, (Dnr 311-1564/2012) att anta detaljplan för området Albano och Norra Djurgården 2:2 m.fl. i Stockholm, och Länsstyrelsens i Stockholm beslut den 20 december 2013 om ändring av planbestämmelsen SB1, vilket innebär att planen ska gälla med den ändring som följer av länsstyrelsens beslut.

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Stockholms kommun (kommunen) har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva punkten 2 i mark- och miljödomstolens dom samt fastställa detaljplanen med, som det får förstås, den ändring av planbestämmelsen SB1 som länsstyrelsen beslutat efter kommunens medgivande.

L E Gräv & Transport AB (bolaget), **Förbundet för Ekoparken**, **Föreningen för Gustavianska Parken** och **Haga-Brunnsvikens vänner** har bestritt ändring.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Parterna har i huvudsak utvecklat sin talan på samma sätt som i mark- och miljödomstolen, men med följande tillägg och förtydliganden.

Kommunen

Planen uppfyller kravet på tydlighet, genom att in- och utfartens placering och mått är exakt redovisade i planförslaget. Planförslaget överensstämmer beträffande placeringen av infarten till Albano Smide vid Roslagsvägen, dess principiella utformning, borttagandet av parallellgatan till Roslagsvägen samt infartens konsekvenser ur trafiksäkerhetssynpunkt med den redan gällande detaljplanen från år 1996, Dp 93001, (Norra länken-planen) och ett officialservitut från år 2007, Dnr 2005-2295. Upphävande av planförslaget i enlighet med mark- och miljödomstolens dom innebär att Norra länken-planen och servitutet fortsätter att gälla, därför påverkar domen inte regleringen av infarten till Albano Smide. Bedömningen att in- och utfarten ger tillfredsställande förutsättningar för en trafiksäker lösning för Albano Smide gjordes redan genom den gällande detaljplanen från 1996. Att denna slutsats fortfarande gäller och inte har ändrats genom planförslaget och in- och utfartens utvidgade roll, har bekräftats genom att både Trafikverket och Stockholms Trafikkontor har granskat planförslaget och inte haft invändningar mot in- och utfarten. Även länsstyrelsens granskning av förslaget omfattar trafiksäkerhetsfrågorna. Vid länsstyrelsens prövning enligt 12 kap. ÄPBL har länsstyrelsen inte funnit att

planförslaget är olämpligt m.h.t. de boendes och övrigas hälsa och säkerhet. Mark- och miljödomstolens dom innebär en felaktig avvägning mellan fastighetsägarens enskilda intresse av att kunna vända stora fordon på sin tomt och det starka allmänna intresset av att Stockholms universitet ska kunna utvecklas och att behovet av fler studentbostäder ska kunna tillgodoses. Det förhållandet att förutsättningarna för fastighetens angöring samt att in- och utfarten kommer att ändras när Norra Länken invigs, har varit kända redan vid förvärvet av fastigheten.

Kommunen har till stöd för sin talan hänvisat till skriftlig bevisning.

Bolaget

Det saknas helt en redovisning av planens konsekvenser för fastigheten X. Den antagna detaljplanen omöjliggör angöring av långa fordon till bolagets fastighet och den föreslagna in- och utfarten mot Roslagsvägen utgör en trafikfara. De olycksrisker som S E vid flera tillfällen påtalat gäller dels nya trafikproblem vid fastighetens in- och utfart, dels de brand- och explosionsrisker som den föreslagna järnvägstunneln medför.

De spåranalyser som kommunen hänvisar till är baserade på en felaktig grundkarta, på vilken en breddad lastkaj och två stora uppfartsramper inne på gården inte syns. Rampens placering omöjliggör helt de vändrörelser som trafikanalysen visar. Det stämmer inte att Trafikverket inte haft några invändningar mot in- och utfarten. Det är inte bara trafik till och från Albano Smide saken gäller, utan även till och från universitetet och teknikcentralen. Parallellgatan togs inte bort i gällande detaljplan för Norra länken för att ersättas av kvartersmark, som kommunen hävdar, utan för att ersättas av en lokalväg mellan Albano och Tekniska högskolan. Då någon sådan lokalväg inte lagts in i den nya detaljplanen för Albano, följer detaljplanen för Albano inte intentionerna i den gällande detaljplanen för Norra länken.

När det gäller risk för olyckor i järnvägstunneln sägs i bedömningen att ny bebyggelse inte får läggas närmare en tunnels mynning än 25 meter p.g.a. risken för explosioner och brand varvid tunneln kommer att fungera som en eldkastare. Det är då obegripligt

att man förlägger tunnelmynningen på bara fyra meters avstånd från Albano Smides befintliga byggnad.

Det framgår inte av vare sig planbeskrivning eller miljökonsekvensbeskrivning att marken nordväst om Albano Smide enligt gällande detaljplan är planlagd som park.

Kraven i 2 kap. 2 och 4 §§ ÄPBL har inte beaktats såvitt avser befintliga kulturvärden, främjande av grönområden och den befintliga kommunikationsleden Roslagsvägen. I planen har man inte heller åstadkommit ett skydd mot brand och inte heller åstadkommit något skydd mot trafikolyckor utan tvärtom ökat riskerna.

Motivet för att bebygga parkmarken är inte att tillgodose angelägna allmänna intressen. Det är kommunen som fastighetsägare som har önskemål om att förändra och skapa exploateringsmöjligheter på den egna fastigheten. Detaljplanen innebär en omfattande överföring av förmögenhet från bolaget till kommunen. En sådan förmögenhetsöverföring strider mot egendomsskyddet i regeringsformen och Europakonventionen om mänskliga rättigheter. Detaljplanen medför även en helt onödig mycket stor ekonomisk skada för Albano Smide då fastighetens reklamplats kommer att skymmas.

Fastigheten är en industrifastighet som används för verkstadsändamål med tillhörande kontor, utbildningsverksamhet, museum och personalbostäder. Denna användning ska kunna fortsätta framöver. Men fastigheten har även ett förhållandevis centralt läge och skulle därför kunna förändras till exempelvis bostadsanvändning. Den planerade placeringen av järnvägstunnelns mynning innebär dock i praktiken ett nybyggnadsförbud inom en viktig del av fastigheten.

Albano Smide har stora kulturhistoriska värden och utgör ett riktmärke med sin belägenhet precis vid infarten till Stockholm från Roslagen. Därtill är Albano Smide den enda kvarvarande äldre byggnaden i Albano vid Brunnsviken. Detaljplanens förslag innebär en stor förvanskning av den norra fasaden med sin unika väggmålning och entré när den begravs 10 m ner i en endast 3,5 m bred gränd.

Det är ingen som har gjort någon konsekvensutredning av den bro som detaljplanen visar i området t3, på den östra sidan om Albano Smide. Brons utformning och placering kommer att medföra ljudproblem och mörkläggning inne i Albano Smide samt att, vid en olycka i tunneln, kommer kraften i tryckvågen och den brinnande jetflamman i tunnelmynningen att tvingas rakt mot Albano Smide. Detta gäller även de gifta rökgaserna.

Att någon miljökonsekvensbeskrivning av trafiksäkerheten vid Albano Smides infart aldrig har gjorts, beror på att den anlitate konsulten Atkins har fått anvisningar av kommunen att inte beakta Albano Smide i sina trafikutredningar. Trafikkontoret har också vilseletts genom felaktiga gestaltningsbilder där utfarten inte existerar. Att så verkligen är fallet framgår i Trafikkontorets remissvar. Trafikverket har haft synpunkter som visar att Atkins trafikutredningar inte stämmer och har i sitt yttrande över detaljplanen framhållit att verket har betänkligheter och anser att trafikutredningen redovisar osedvanligt lågt bilinnehav.

När servitutet bildades år 2007 fanns det en särskild väg genom en park upp till den norra byggnadens entré på byggandens norra fasad. Infartsvägen till den norra byggnaden finns även inritad i grundkartan på detaljplanen för Norra länken. I nya detaljplanen kan den norra byggnadens entré inte nås överhuvudtaget.

Bolaget har till stöd för sin talan åberopat skriftlig bevisning samt videofilmer.

Föreningen för Gustavianska Parken

Planen medför sådan skada på nationalstadsparkens kulturvärden som avses i 4 kap. 7 § miljöbalken. En tät stadsbebyggelse i Albano är varken förenlig med statsmakternas intentioner för lagen om nationalstadsparker eller med ett bevarande av platsens kulturella betydelse. Detaljplanen innebär att det historiska landskapets gräns mellan stad och land utplånas och att dess grundläggande naturvärde, landskapets topografi med den frilagda dalgången, brutalt överdäckas.

Förbundet för Ekoparken och Haga-Brunnsvikens Vänner

Jämfört med dagens situation får bolaget väsentligt sämre och mer trafikfarliga förutsättningar att nå sin fastighet. Detaljplanen innebär en mycket stor påverkan på det historiska landskapet. Mark- och miljödomstolen gjorde endast ett mycket allmänt uttalande, som inte kan betraktas som en prövning i sak beträffande detaljplanens inverkan på det historiska landskapets natur- och kulturvärden. Detaljplanen eliminerar det mesta av den befintliga vegetationen. Den yta som Trafikverket nu disponerar och som ska återställas till parkmark, kommer därutöver att enligt detaljplanen ianspråkats av bebyggelse.

Förbundet för Ekoparken och Haga-Brunnsvikens Vänner har till stöd för sin talan hänvisat till skriftlig bevisning.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Målet prövas enligt bestämmelserna i den tidigare gällande plan- och bygglagen (1987:10), ÄPBL.

Mark- och miljödomstolen har funnit att den aktuella detaljplanen inte uppfyller de krav på tydlighet som ställs i 5 kap. 9 § ÄPBL på så sätt att det inte framgår av planhandlingarna hur in- och utfarten till fastigheten X ska utformas. Kommunen har i sitt överklagande bestritt att planen inte skulle uppfylla tydlighetskravet. Mark- och miljööverdomstolen har därför att ta ställning till denna fråga.

Av 5 kap. 9 § ÄPBL framgår att planhandlingarna ska utformas så att det tydligt framgår hur planen reglerar miljön. Detta tydlighetskrav motiveras av att allmänhetens intresse för och möjligheterna till delaktighet i planärenden, i stor utsträckning är beroende av handlingarnas utförande och informationens innehåll. Detaljplanen måste därför utformas på ett sådant sätt att medborgarinflytandet verkligen kan få en reell innebörd (prop. 1985/86:1 s. 166). Enligt 5 kap. 7 § tredje stycket ÄPBL får detaljplanen dock inte göras mer detaljerad än som är nödvändigt med hänsyn till syftet med planen. Bestämmelsen avser planens materiella innehåll och innebär att

planen inte får innehålla flera och mer detaljerade bestämmelser än vad som behövs i varje enskilt fall. Föreskriften hindrar naturligtvis inte att mycket precisa bestämmelser meddelas, om regleringsbehovet är stort, t.ex. i komplicerade centrala tätortsområden eller när en kulturhistoriskt värdefull miljö ska bevaras (se Didón m.fl., Plan- och bygglagen, 1 oktober 2010, lagkommentar, Zeteo). I sammanhanget kan det konstateras att det av planbeskrivningen framgår att syftet med den aktuella detaljplanen är att säkerställa Stockholms universitets nuvarande och förväntade framtida behov av nya och ändamålsenliga lokaler och att tillfredsställa en del av Stockholms stora behov av student- och gästforskarbostäder samt att etablera Albano som ett nav inom Vetenskapsstaden. Fastigheten X ingår inte i detaljplanen utan kringgärdas av det planlagda området.

Av gällande detaljplan från 1996 (Dp 93001), som utgör en del av den så kallade Norra länken-planen, framgår att den lokalgata som ägaren av X i dag använder som tillfart för stora transporter ska tas bort när den planen genomförs och att det området är planlagt som parkmark. Som länsstyrelsen har konstaterat vid sin bedömning så ändrar det aktuella planförslaget inte något förhållande som påverkar fastighetsägarens angöring till fastigheten, utan planen överensstämmer med redan detaljplanelagd markanvändning. Detta går enligt Mark- och miljööverdomstolen klart och tydligt att utläsa av planhandlingarna. Mark- och miljööverdomstolen finner därför att detaljplanen inte strider mot tydlighetskravet i ÄPBL.

Beträffande övriga invändningar från kommunens motparter instämmer Mark- och miljööverdomstolen i den bedömning som underinstanserna har gjort. Det som L E Gräv & Transport AB har anfört om felaktiga beslutsunderlag medför ingen annan bedömning.

Sammanfattningsvis saknas skäl att upphäva detaljplanen. Mark- och miljödomstolens dom ska därför ändras och planen fastställas, dock med den ändring av lydelsen i planbestämmelsen SB1 som framgår av länsstyrelsens beslut den 20 december 2013.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättslagmannen Lars Dirke, hovrättsrådet Roger Wikström, tekniska rådet Cecilia Undén och tf. hovrättsassessorn Agneta Staff, referent.

Föredraganden har varit Erica Ehne.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2014-06-02
meddelad i
Nacka Strand

Mål nr P 547-14

KLAGANDE

1. Förbundet för Ekoparken, c/o R M
2. Föreningen för Gustavianska Parken, c/o G B
3. Haga-Brunnsvikens vänner, c/o M A L,
4. L E Gräv & Transport AB, Box 819, 114 79 Stockholm
Ombud: T E
5. E S
6. G S

MOTPART

Stockholms kommun, 105 35 Stockholm

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut den 20 december 2013 i ärende nr 4031-39703-2013, se bilaga 1

SAKEN

Detaljplan för Albano och Norra Djurgården 2:2 m.fl. i Stockholms kommun

DOMSLUT

1. E Ss och G Ss överklagande avvisas.
 2. Mark- och miljödomstolen upphäver Kommunfullmäktiges i Stockholms kommun beslut den 17 december 2012, § 20, att anta detaljplan för området Albano och Norra Djurgården 2:2 m.fl. i stadsdelarna Norra Djurgården och Vasastaden i Stockholm.
-

Dok.Id 369910

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 1104 131 26 Nacka Strand	Augustendalsvägen 20	08-561 656 00 E-post: mmd.nacka@dom.se www.nackatingsratt.domstol.se	08-561 657 99	måndag – fredag 08:30-16:00 -

BAKGRUND

Kommunfullmäktige i Stockholms kommun beslutade den 17 december 2012 att anta detaljplan för området Albano och Norra Djurgården 2:2 m.fl. i stadsdelarna Norra Djurgården och Vasastaden.

Beslutet överklagades av ett antal klagande till Länsstyrelsen i Stockholm, som genom beslut den 12 april 2013 bl.a. avslog överklagandena. Mark- och miljödomstolen upphävde genom ett beslut den 19 november 2013 (mål nr P 3221-13) länsstyrelsens beslut och återförvisade målet dit för ny handläggning. Skälet för detta var att en till kommunen ingiven komplettering av ett överklagande inte hade kommit länsstyrelsen tillhanda innan dess beslut fattades och därför inte hade beaktats.

Länsstyrelsen meddelade ett nytt beslut den 20 december 2013. Genom beslutet avvisades ett överklagande från Svenska Turistföreningens stockholmskrets. Efter medgivande från kommunen gjordes en smärre justering av planen. I övrigt avslogs överklagandena.

Förbundet för Ekoparken, Föreningen för Gustavianska Parken, Haga-Brunnsvikens vänner, L E Gräv & Transport AB, E S och G S har överklagat länsstyrelsens beslut.

YRKANDEN M.M.

Förbundet för Ekoparken, Föreningen för Gustavianska Parken, Haga-Brunnsvikens vänner och L E Gräv & Transport AB, som samtliga var parter i länsstyrelsens ärende, har vidhållit sina där framställda yrkanden om att detaljplanebeslutet ska upphävas. De har i allt väsentligt anfört samma skäl till stöd för sina yrkanden som anförts tidigare. Förbundet för Ekoparken och Haga-Brunnsvikens vänner har yrkat att domstolen ska hålla sammanträde och syn på stället.

E och G S var inte parter i länsstyrelsens ärende. Även de har, såsom det får förstås, yrkat att detaljplanebeslutet ska upphävas. Som skäl har de sammanfattningsvis anfört att detaljplanen är felaktigt utformad.

Stockholms kommun har motsatt sig ändring av länsstyrelsens beslut.

DOMSKÄL

Processuella frågor m.m.

Eftersom E och G S inte var parter i länsstyrelsens ärende har de inte haft rätt att överklaga länsstyrelsens beslut. Deras överklagande ska därför avvisas.

Domstolen ska, enligt 3 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar, hålla syn på stället om det behövs. Enligt domstolens mening utgör det skriftliga materialet, med bilder och kartor, tillräckligt underlag för prövningen. Syn behövs alltså inte. Domstolen har hållit sammanträde i målet.

Som framgår av länsstyrelsens beslut tillämpas den äldre plan- och bygglagen (1987:10), ÄPBL, i målet.

Prövningen i sak

Nationalstadsparken

Hela detaljplaneområdet ligger i landets enda nationalstadspark. Denna har getts ett lagstadgat skydd i 4 kap. 7 § miljöbalken. Enligt nämnda paragrafs andra stycke får ny bebyggelse och nya anläggningar inom en nationalstadspark komma till stånd och andra åtgärder vidtas endast om det kan ske utan intrång i parklandskap eller naturmiljö och utan att det historiska landskapets natur- och kulturvärden i övrigt

skadas. Förbundet för Ekoparken, Föreningen för Gustavianska Parken och Haga-Brunnsvikens vänner har till stöd för sina överklaganden huvudsakligen invänt att detaljplanen inte är förenlig med denna bestämmelse.

Med hänsyn till hur det aktuella området ser ut i nuläget, hur det har använts, hur omgivningen ser ut och hur detaljplanen är utformad delar domstolen länsstyrelsens uppfattning att planen inte innebär intrång i parklandskap eller naturmiljö.

Byggnationen kan i och för sig medföra en viss påverkan på det historiska landskapets natur- och kulturvärden i övrigt, men inte på ett sådant sätt att dessa skadas. Vad Förbundet för Ekoparken, Föreningen för Gustavianska Parken och Haga-Brunnsvikens vänner anfört i denna del föranleder alltså inte någon ändring av länsstyrelsens beslut.

In- och utfart för fastigheten X

L E Gräv & Transport AB har till stöd för sitt överklagande bland annat anfört att detaljplanen omöjliggör angöringen av långa fordon med släp till bolagets fastighet och att den i planen föreslagna in- och utfarten mot Roslagsvägen utgör en allmän trafikfara.

Kommunen har i denna del anfört dels att det inte är fråga om något nytt ställningstagande eftersom planen följer den redan gällande detaljplanen för Norra Länken och ett officialservitut, dels att in- och utfarten regleras i den nu aktuella planen genom en bestämmelse y som anger att viss närmare angiven mark ska vara tillgänglig för in- och utfart från angränsande fastighet. Avgränsningen av y-bestämmelsen överensstämmer med motsvarande område i detaljplanen för Norra Länken och följer i övrigt gränsen för officialservitutet.

Domstolen kan endast bedöma den detaljplan som är uppe till prövning i målet. Det förhållandet att planen överensstämmer med en tidigare plan, som i nu aktuellt avseende ännu inte har genomförts, och ett officialservitut saknar avgörande betydelse vid prövningen.

Enligt 5 kap. 9 § ÄPBL ska planhandlingarna utformas så att det tydligt framgår hur planen reglerar miljön. Såsom kommunen anfört framgår det visserligen av bestämmelsen y i planen att ett till fastigheten X angränsande markområde ska vara tillgängligt för in- och utfart från fastigheten. Det framgår dock inte av planen hur in- och utfarten rent konkret ska utformas. Med hänsyn till hur den synes vara placerad går det inte att bortse från de trafiksäkerhetsproblem som skulle kunna uppstå om detaljplanen genomfördes och som L E Gräv & Transport AB pekat på i målet. Planhandlingarna visar inte på ett tillräckligt tydligt sätt att det finns en ur trafiksäkerhetssynpunkt acceptabel lösning för in- och utfart avseende den aktuella fastigheten. Den angivna otydligheten innebär även att det inte går att bedöma planens konsekvenser för den aktuella fastigheten och dess ägares intresse av fungerande in- och utfart även för längre fordon. Detaljplanen uppfyller således inte tydlighetskravet i den ovan nämnda bestämmelsen. Det förhållandet att kommunen i den reviderade planbeskrivningen angett att det senare ska göras en särskild detaljplan för området vid fastigheten innebär inte att tydlighetskravet i den plan som nu är uppe till prövning kan åsidosättas, i vart fall inte när det gäller en så pass väsentlig fråga som den aktuella. Beslutet att anta detaljplanen ska därför upphävas.

Övrigt

När det gäller övriga av L E Gräv & Transport AB och de andra klagandena framförda invändningar mot planen gör domstolen samma bedömning som länsstyrelsen.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV427)
Överklagande senast den 23 juni 2014. Prövningstillstånd krävs.

Magnus Hjort

Maria Backström Bergqvist

I domstolens avgörande har rådmannen Magnus Hjort och tekniska rådet Maria Backström Bergqvist deltagit.